

03 (A) Welstand en Omgevingswet

1. Documenten

Raadsvoorstel Welstand en de Omgevingswet

Pag. 2

Motie Onderzoek opheffen afschaffen welstandsbeleid

Pag. 7

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 18 april 2019

ONDERWERP

Welstand en de Omgevingswet

SAMENVATTING

Bij de voorbereiding van de evaluatie Welstandsnota 2016 Heemstede werd duidelijk dat deze evaluatie niet als al een op zichzelf staand element moet worden gezien, maar breder moet worden getrokken. De elementen die hierbij betrokken moeten worden zijn de motie "Onderzoek afschaffen van welstandsbeleid" en de pilot "Woonwijken Noordwest".

JURIDISCH EN BELEIDSKADER

Woningwet, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Omgevingswet.

BESLUIT B&W

1. De raad voor te stellen:
 - a. de wenselijkheid en de vorm van welstandsbeleid onderdeel te doen zijn van de pilot "Woonwijken Noordwest";
 - b. in de tussentijd de Welstandsnota 2016 Heemstede als toetsingskader voor de aanvragen omgevingsvergunning te handhaven;
2. Dit besluit voor te leggen aan de raadscommissie Ruimte voor advies aan de raad (A-stuk).

BESLUIT RAAD

De raad van de gemeente Heemstede;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 19 maart 2019;

besluit:

- a. de wenselijkheid en de vorm van welstandsbeleid onderdeel te doen zijn van de pilot "Woonwijken Noordwest";
- b. in de tussentijd de Welstandsnota 2016 Heemstede als toetsingskader voor de aanvragen omgevingsvergunning te handhaven.

De raad voornoemd,

de griffier,

de voorzitter,

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 18 april 2019

AANLEIDING

Op 29 september 2016 heeft de raad de Welstandsnota 2016 Heemstede vastgesteld. Hieraan werd de voorwaarde verbonden dat de nota na twee jaar zou worden geëvalueerd. Bij de voorbereiding van de evaluatie werd duidelijk dat dit niet als al een op zichzelf staand element moet worden gezien, maar breder moet worden getrokken. De elementen die hierbij betrokken moeten worden zijn de motie van de raad om het afschaffen van welstand te onderzoeken en de pilot "Woonwijken Noordwest".

MOTIVERING

De toekomst van welstand en voorsorteren op de Omgevingswet

De evaluatie van de Welstandsnota 2016 moet breder moet worden getrokken dan enkel de welstandsnota. Er dient een doorkijk naar de toekomst te worden gemaakt om te kunnen voorsorteren op de Omgevingswet. Om dit goed en helder voor het voetlicht te kunnen brengen, dienen de volgende drie elementen te worden betrokken bij de discussie over de toekomst van welstand:

1. Evaluatie welstandsnota

Op 29 september 2016 heeft de raad de Welstandsnota 2016 Heemstede vastgesteld. Hieraan is de voorwaarde verbonden dat de nota na twee jaar zou worden geëvalueerd.

2. Motie "Onderzoek afschaffen welstandbeleid"

Na het vaststellen van de nota is op 4 november 2016 door de raad een motie "Onderzoek afschaffen welstandbeleid" aangenomen met het verzoek te onderzoeken welke concrete stappen nodig zijn om het welstandsbeleid af te schaffen en op welke termijn dit kan worden gerealiseerd.

3. Projectplan pilot "Woonwijken Noordwest"

Het "Plan van aanpak invoering van de Omgevingswet in Bloemendaal en Heemstede" benoemt het opstellen van een omgevingsplan voor het gebied Woonwijken Noordwest als pilot. Ten behoeve van het opstellen van dit omgevingsplan is een projectplan opgesteld. Op 20 november 2018 heeft het college in haar vergadering het volgende besloten:
- In te stemmen met het projectplan Pilot Omgevingsplan Woonwijken Noordwest,

Op 13 december 2018 heeft de commissie Ruimte haar zienswijze kenbaar gemaakt. De voorzitter van de commissie concludeert onder meer dat de meerderheid van de commissie (HBB, GL, PvdA) het college adviseert de motie "Onderzoek afschaffen welstandbeleid" niet op te nemen in deze pilot.

Deze wisselende standpunten maken het wenselijk nu te komen tot een heldere lijn hoe vanaf nu wordt omgegaan met welstandsbeleid.

Hoe gaan we dit aanpakken?

Allereerst dient de motie uit november 2016 behandeld te worden. De motie kent twee concrete vragen:

1. Welke concrete stappen zijn nodig om te komen tot afschaffing van het welstandsbeleid;
2. op welke termijn kan dit worden gerealiseerd.

Het antwoord op deze twee vragen is als volgt:

1. Kan het "welstandsbeleid" worden afgeschaft.

Het antwoord hierop is kort en bondig: "Ja"

Sinds 2003 is in artikel 12, lid 2 van de Woningwet bepaald dat "De gemeenteraad kan besluiten dat, in afwijking van het eerste lid en artikel 2.10, eerste lid, onder d, van de Wet

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 18 april 2019

algemene bepalingen omgevingsrecht, voor een daarbij aan te wijzen gebied of voor een of meer daarbij aan te wijzen categorieën van bestaande en te bouwen bouwwerken geen redelijke eisen van welstand van toepassing zijn”.

In principe kan de hele gemeente onder deze aanwijzing vallen, zoals bijvoorbeeld de gemeenteraad van Boekel als eerste gemeente in Nederland in 2003 heeft gedaan.

2. Binnen welke termijn kan dit worden gerealiseerd

Zoals hiervoor aangegeven is het vaststellen van welstandsbeleid en daarmee ook het afschaffen van het welstandsbeleid een bevoegdheid van de raad. Het besluit hiertoe kan op twee manieren worden voorbereid:

- een initiatiefvoorstel van de raad, waarbij de raad zelf de voorbereiding ter hand neemt of;
- een motie van de raad waarin het college wordt verzocht de afschaffing van het welstandsbeleid voor te bereiden.

Bij het initiatiefvoorstel wordt de doorlooptijd door de raad zelf bepaald, in het geval van een motie moet rekening worden gehouden met een doorlooptijd van twee à drie maanden.

Het college legt deze antwoorden aan de raad voor, met het voorstel daarmee de motie als afgedaan te beschouwen. De opvolgende vraag is natuurlijk hoe verder gehandeld moet worden.

Is het wenselijk om welstand af te schaffen?

Mocht de raad beslissen het welstandsbeleid af te schaffen dan komen we ook niet toe aan een inhoudelijke evaluatie van de welstandsnota en zal Heemstede als welstandsvrije gemeente te boek staan. Maar is het wenselijk om het welstandsbeleid af te schaffen of kunnen we met de komst van de Omgevingswet een nieuwe impuls geven aan de beoordeling van de fysieke leefomgeving, waarbij welstand een hulpmiddel is.

Algemeen

In de Woningwet en de Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) vinden we de wettelijke grondslag dat bestaande bouwwerken, vergunningplichtige en vergunningvrije bouwwerken niet in ernstige mate in strijd mogen zijn met redelijke eisen van welstand.

Het huidige instrument welstand

In het belang van de kwaliteit van de woon-, leef- en werkomgeving is aan de gemeente een zorgplicht toebedeeld. De gemeente heeft de wettelijke taak om te zorgen voor een goede omgevingskwaliteit. De gemeente bepaalt in haar beleid op welke plekken de kwaliteit van de omgeving een publiek belang is en op welke plekken het private individuele belang de boventoon voert. In die taak beschikt de gemeente over verschillende instrumenten, waarvan er één specifiek bedoeld is voor het uiterlijk van bouwwerken, namelijk het welstandsbeleid. Er is geen ander instrument waarmee een gemeente invloed kan uitoefenen op de architectuur, de gebruikte materialen, de kleuren van het bouwwerk en dergelijke. Met het gemeentelijke welstandsbeleid wordt zowel het uiterlijk van nieuwe gebouwen beïnvloed, als de verbouwingen van bestaande bouwwerken.

In een welstandsnota legt de gemeenteraad in criteria vast welke welstandseisen van toepassing zijn op het betreffende gebied. Dit kan per gebied dus flink van elkaar verschillen. In het algemeen is het zo dat naarmate het publieke belang groter is, een gebied kwetsbaarder en of de (historische) kwaliteit van een gebied hoger worden gewaardeerd, de eisen strenger zijn. Een gebied of een hele gemeente kan ook 'welstandsvrij' gemaakt worden: dan gelden er geen 'redelijke eisen van welstand', en kan een omgevingsvergunning niet geweigerd worden op grond van de uiterlijke verschijningsvorm.

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 18 april 2019

De gemeenteraad benoemt, als geen besluit is genomen tot het welstandsvrij maken van de hele gemeente, een onafhankelijke welstandsadviseur (commissie of persoon) die burgemeester en wethouders adviseert over de vraag of een bouwwerk voldoet aan de criteria. Sinds 1 maart 2013 is een onafhankelijk welstandsadvies niet meer verplicht, en kunnen ook de gemeenteambtenaren beoordelen of het bouwwerk voldoet aan de criteria. Dit wordt deels ook in Heemstede toegepast. De Welstandcommissie wordt vooral ingeschakeld voor de moeilijke of principiële zaken.

Het toekomstige instrument welstand onder de omgevingswet

Op dit moment is de welstandsnota een op zichzelf staand beleidsstuk. Bij het invoeren van de omgevingswet en in samenhang daarmee het vaststellen van een omgevingsplan, verliest de welstandsnota zijn werkingskracht en moeten (eventuele) welstandscriteria zijn verankerd in het omgevingsplan. Het door de raad vast te stellen ambitieniveau is bepalend voor de mate de waarin de huidige criteria uit de welstandsnota al dan niet terugkomen in het omgevingsplan. Deze discussie moet nog gevoerd worden, maar nu is wel het moment concrete stappen te zetten richting de omgevingswet.

In het kader van de Omgevingswet zullen sectorale afwegingen zoals welstand, ruimtelijke ordening, monumenten, groen e.d. worden afgeschaft. Wat daarvoor in de plaats komt is de Integrale afweging (gericht op het bij elkaar brengen van privaat en publiek belang) op basis van zorgplicht in de omgevingswet: alle initiatieven zijn denkbaar mits ze bijdragen aan een "goede omgevingskwaliteit". Aspecten van landschap, stedenbouw, architectuur en cultuurhistorie worden hierbij integraal afgewogen.

Hoe kunnen we dit aanpakken.

1. Heemstedse kernwaarden op het vlak van ruimtelijke kwaliteit benoemen in korte notitie die direct input vormt voor Omgevingsvisie Heemstede en voor Omgevingsplan Heemstede.
2. Participatie: voorstel hoe we inwoners betrekken bij de vraag of, en zo ja, wat voor waarden de inwoners hechten aan welstand. Het benoemen van deze kernwaarden en het bepalen van het niveau waarop deze waarden in de afweging moeten worden betrokken.
3. Ambities: waar en op welke onderwerpen en plekken wil de gemeente Heemstede zich profileren met ambities. Waar zijn kwaliteitsimpulsen altijd belangrijk of is zorgvuldig beheer cruciaal.
4. Prioriteren: op welke plaatsen in de gemeente is de gemeente de houder/hoeder van deze waarden en is er regie nodig en waar kunnen de burgers dat mogelijk onderling bepalen.
5. Beleid en Instrumenten: opstellen (compact) Kader Omgevingskwaliteit dat later kan opgaan in omgevingsvisie en dat kan worden uitgewerkt in toekomstig omgevingsplan.
6. Uitvoering: van toetsen naar faciliteren en begeleiden: wat en wie is er nodig om in planprocessen goede omgevingskwaliteit op basis van de kaders te agenderen en te realiseren. Welke rolverdeling is nodig, hoe geven we de gemeentelijke adviescommissie vorm en wat is haar opdracht.

Voorstel

Het welstandsbeleid is, zoals aangegeven, een bevoegdheid van de raad. Het college acht het, gelet op wat hiervoor beschreven is, raadzaam om voor wat betreft dit beleid voor te sorteren op de Omgevingswet. Het instrument dat daarvoor gebruikt kan worden en bij uitstek daarvoor geschikt is, is de pilot "Woonwijken Noordwest".

In het projectplan dat is opgesteld voor de pilot "Woonwijken Noordwest" is ruim aandacht voor participatie, wat de betrokkenheid van inwoners, ondernemers en organisaties vergroot.

Raadsbesluit

Raadsvergadering: 18 april 2019

Hierbij zullen de zes onder “Hoe kunnen we dit aanpakken” genoemde punten als uitgangspunt dienen voor het onderdeel welstand.

Na afloop van de pilot kan op basis van ervaringsgegevens worden bekeken of de nieuwe invulling van het welstandsbeleid heeft voldaan aan het verwachtingspatroon. Hierbij zijn twee uitkomsten mogelijk, het voldoet wel of het voldoet niet. Mocht het niet voldoen, dan dit tot twee conclusies leiden:

- de criteria moeten worden aangepast of
- welstandsbeleid wordt afgeschaft: Heemstede wordt volledig welstandsvrij.

In de tussentijd blijft de Welstandsnota 2016 Heemstede het geldende kader. Gelet op het betrekken van welstand in de pilot “Woonwijken Noordwest” is een evaluatie op dit moment niet zinvol.

Tijdpad

Niet van toepassing

FINANCIËN

Niet van toepassing

PARTICIPATIE EN COMMUNICATIE

Het welstandsbeleid wordt meegenomen in het participatietraject van de pilot “Woonwijken Noordwest”

DUURZAAMHEID

Niet

BIJLAGEN

- Motie Onderzoek opheffen afschaffen welstandsbeleid (Verseon 683682)
-

motie 2
AANGENOMEN 11-9
VOOR: CDA, VVD, D66
TEGEN: HBB, PvdA, GL

Motie

Onderzoek opheffen afschaffen welstandsbeleid

De raad van Heemstede in vergadering bijeen op 4 november 2016;

Gehoord de beraadslagingen over de begroting 2017;

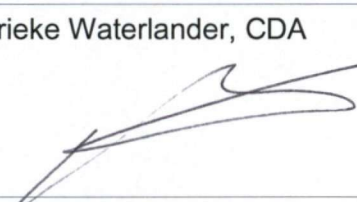

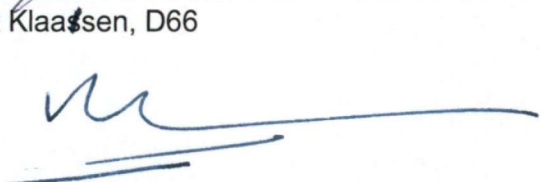
Overwegende dat;

- Over smaak niet te twisten valt;
- Er inmiddels een kastwand aan NEN normen en een boek aan gemeentelijke voorschriften met betrekking tot architectuur en bouw is;
- Er voldoende procesmatige borging is;
- Het paternalistisch is om je als overheid in deze tijd nog met aspecten als schoonheid te bemoeien;
- In verschillende plaatsen (b.vb. Arnhem) inmiddels met succes afscheid is genomen van de welstandscommissie.

Verzoekt;

- Het college te onderzoeken welke concrete stappen nodig zijn om te komen tot afschaffing van het welstandsbeleid;
- Op welke termijn dit kan worden gerealiseerd.

En gaat over tot de orde van de dag.

Marieke Waterlander, CDA 	Eveline Stam, VVD
But Klaassen, D66 	Annelies van der Have, HBB
Johan Maas, PvdA 	Eric de Zeeuw, GL